GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata na zwyczaynym papierze złp. 12, na francuzkim złp. 15.

N^ER 81.

Pojedynczy numer na zwyczaynym papierze gr. 10.

PONIEDZIAŁEK DNIA 4 PAŹDZIERNIKA 1830 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumira.

Dzień godzina		Barometr na 0° R.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
3.	7	27 8, 778	+ 8. 0	100	wschodni słaby	pochmurno	o g. 6 deszcz.
	12	„ 8, 967	+11. 2	93	„ „	„ „	
	3	„ 9, 043	+11. 8	91	„ „	„ „	
	9	„ 9, 257	+ 9. 0	100	„ „	„ „	

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Warszawa 29 *września.— Zdanie sprawy banku polskiego z roku 1829 czytane na posiedzeniu publicznem w dniu 24 września 1830 roku.*

Czynności banku polskiego w upłynionym roku 1829 znacznego nabrały postępu, we wszystkich prawie odnogach poruczoney mu posługi. Obraz ich następujący:

DZIAŁ I.

Zaspokojenie długu publicznego.

Z funduszów przez kommissyą rządową przychodów i skarbu częścią w listach zastawnych, częścią w gotowiźnie wniesionych, bank polski stósownie do postanowienia królewskiego z dnia 31 sierpnia 1828, spłacał tak jak w roku poprzedzającym assekuracye skarbowe i dowody kommissyi centralney likwidacyjney procentowe.

Funduszów tego rodzaju pozostawało w roku 1828 . . . zł. 4,683,026 gr. 13
przybyło . . . . — 516,218 — 25
Razem zł. 5,199,245 gr. 8
z tego wydano . . — 2,928,253 — 9
zostało z końcem r. 1829 zł 2,270,991 gr. 29
to jest w listach zastawnych złp. 2,056,000
w gotowiźnie złp. 214,991 gr. 29.

Oprócz pośrednictwa w wypłacaniu papierów procentowych kommissyi centralney likwidacyjney, bank polski w części służby dotyczącey długu publicznego, miał jeszcze udział innego rodzaju, o którym tu wspomnieć właściwie jest mieysce.

Postanowieniem Nayjaśnieyszego Pana z dnia 9 lutego 1829 r. zatwierdzoną została pożyczka 42,000,000 złp. przez kommissyą rządową przychodow i skarbu, za pośrednictwem domu handlowego S. A. Fraenkel, częścią na uposażenie banku, częścią na postawienie się w gotowości do poniesienia ciężarów wojennych, gdyby te miały mieysce, częścią nakoniec na umorzenie długu krajowego art: 158 konstytucyi zaręczonego, zaciągnięta. Zrealizowanie tey pożyczki w dwunastu równych miesięcznych ratach, poczynając od dnia 1 kwietnia 1829 r. przysposo-

bienie obligacyi udziałowych i uiszczenie wypłat okazicielom tychże obligacyi z losowania wynikających, powierzonem zostało bankowi polskiemu.

W wykonaniu tego polecenia bank polski w roku upłynionym ściągnął rat 9, czyli summę 31,500,000 złp. i przysposobił przypadającą ilość obligacyi, trzecia zaś czynność, to jest losowanie i wypłaty, będąc z przeznaczenia swego przedmiotem zatrudnień banku w roku 1830 i następnych, rezultat ich zatém przyszłe zdania sprawy okażą.

Rozszerzenie to działania banku w tey gałęzi służby, zrodziło potrzebę zainstalowania kommissyi, którą ustawa zasadnicza banku do czuwania nad obrotem funduszów na umorzenie długo krajowego wskazanych, przeznaczyła. Postanowieniem królewskiém z dnia 24 czerwca 1829 roku mianowani zostali z grona obu izb seymowych członkowie kommissyi umorzenia, która w dniu 1 września tegoż roku zostali publicznie zainstalowaną. Oprócz czynności ustawą zasadniczą o banku wskazanych, mając sobie wspomnionem dopiero postanowieniem poruczone sprawdzenie sprawozdania banku z roku 1828, kommissya umorzenia mozolną tę i obszerną czynność wykonała z właściwem przedmiotowi poświęceniem, a rezultat swoich spostrzeżeń poniosły pod sąd monarchy, w zaszczytney odpowiedzi chlubne pracy swoiey otrzymała świadectwo.

D Z I A Ł II.

Rozszerzenie handlu, kredytu i przemysłu.

TYTUŁ I.

Kapitał Banku.

Kapitał banku ustawą zakreślony w roku upłynionym prawie całkowicie uzupełnionym został. Do summy albowiem w r. 1828 otrzymaney zł: 18,100,000 gr: —

przybyły zarobki z końcem tegoż roku wykazane	zł:	1,279,433 — 12
Nadto z pożyczki czterdziestu dwóch milionów przez rząd zaciągniętey, wpłynęło	zł:	10,000,000 — —
co czyni razem . .	zł:	29,379,433 gr: 12
do uzupełnienia więc summy	zł:	30,000,000 — —
niedostaje tylko . .	zł:	602,566 gr: 18

które z zarobków roku zeszłego pobrane, całkowite banku uposażenie dopełnią.

TYTUŁ II. i III.

Depozyta, oraz summy bankowi powierzone.

Z przepisów art: 31 ustawy bankowey, bank jest mieyscem składu nietylko dla własności prywatnych, ale i dla funduszów publicznych i Instytutowych. Urządzenie sposobu lokacyi tych ostatnich ulegało z natury rzeczy większym cokolwiek trudnościom, bo wymagało poprzedniego porozumienia się z każdą z kolei władzą rządową, którey powierzony jest dozór nad tego rodzaju funduszami. Układy w tym względzie w pierwszym roku istnienia banku rozpoczęte, w roku upłynionym zostały już po większey części ukończone. Stosunki mianowicie z Dyrekcyą główną Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego acz urządzone zostały postanowieniem rady administracyyney z d. 1 grudnia r. z. przeniesienie jednak depozytów pod opieką tey magistratury zostających, w roku zeszłym nastąpić jeszcze nie mogło.

Szczegółowy stan depozytów w roku upłynionym był następujący.

A. Depozyta opieczętowane.

Z końcem roku 1828 pozostawało w Banku depozytów opieczętowanych za.

zł: 1,992,394 gr: 9

przybyło w r. 1829 za — 27,733,996 — 24
razem zł: 29,726,391 gr: 3
wydana w r. 1829 za — 8,061,188 — 19

pozostało więc depozytów
z końcem r. 1829 za zł: 21,665,202 gr: 14

W massie tey wniesionych do Banku przez ciąg roku zeszłego depozytów opieczętowanych, znayduje się przeszło 13 milionów, będących własnością Instytutów publicznych, reszta zaś jest dowodem, że tego rodzaju posługa banku dla prywatnych, blisko 5 razy większey nabyła rozciągłości, niżeli w roku poprzedzającym 1828.

Z rzędu depozytów prywatnych trzy czwarte części złożone zostały w banku, przez osoby handlem lub przemysłem się trudniące, na zabezpieczenie żądanego przez nich kredytu, przez co jedna z nayważnieyszych posług, mająca na celu ożywienie ruchu kapitałów, na wsparcie handlowych i przemysłowych przedsięwzięć, w roku upłynionym w czwornasob urosła.

AA. Summy depozytowe.

Do pozostającey z końcem roku 1828
summy - - zł: 473,160 gr: 2
przybyło w roku 1829 — 2,824,983 — 19
razem zł: 3,298,143 gr: 21
z tego wypłacono — 1,075,671 — 23

pozostawało z końcem
roku 1829 - - zł: 2,222,471 gr: 28

Nayznacznieyszą część tego rodzaju depozytów stanowią depozyta sądowe, które bank w charakterze depozytaryusza publicznego przyymuje, i które ze względu tylko na przepisy prawa obowiązującego wydawać jest mocen. Część ta służby dla ścisłey swey styczności z przepisami obowiązujących praw cywilnych, dla dokładności urządzeń których wymaga, potrzebuje głębokiego zastanowienia, a nawet niejakich doświadczenia skazówek, ażeby celom zupełnie odpowiedziała. Z tey to przyczyny w roku zeszłym nie mogła bydź jeszcze całkowicie rozwiniętą. Zaprowadzony tymczasowie sposób postępowania z depozytami w stolicy, okazał się w prawdzie w doświadczeniu dogodnym, nie można go jednak było w zupełności zastosować do depozytów sądowych, po województwach, których przesyłk z natury rzeczy, większe za sobą pociągają koszta, a odległość mieysca bezpośredniego niemi przez bank zarządzania nie dopuszcza. Należało więc nowe stosunki tak między sobą godzić, aby te naywięcey stronom korzyści, a nawzajem nayminiey uciążliwości bankowi zrządzały.

Tym końcem, bank porozumiał się z Dyrekcyą Jeneralną Poczt. Wszystkie Urzędy Pocztowe po województwach trudnić się będą wyręczaniem banku w przyymowaniu i przesyłaniu do jego kassy depozytów prywatnych sądowych. Niemniey starał się bank otrzymać od kommissyi rządowey przychodów i skarbu, aby wypłata tych depozytów za pośrednictwem kass skarbowych następować mogła. Nakoniec znosił się z kommissyą rządową sprawiedliwości, względem rozporządzeń, nakazać mających przeniesienie do banku wszelkich depozytów sądowych w województwach; już to w kassach Trybunałów, już to w ręku pojedynczych urzędników, znaydować się mogących. (*Dalszy ciąg nastąpi.*)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Wrocław 1 *października.* — Przedonegdy, to jest 27 zeszłego miesiąca, wieczorem po osmey godzinie, nastąpiło tu zaburzenie. Czeladź krawiecka i innych rzemieślników, skutkiem zbytecznego użycia trunku, podżegniona przeciw żydom, pod pozorem jakoby przez zwykłe swe przebiegi, szkodzili przemysłowi i rzemiosłom chrześcijańskich rękodzielników w tém mieście; zgromadziwszy się w nagannym i gorszącym sposobie, stowarzyszona z tłumem ciekawego ludu, przebiegała ulice zamieszkane przez żydów, i w pośród głuszącey wrzawy wszystkie okna wytłukła. — Spieszne atoli wezwanie siły woyskowey, położyło niebawem kres dalszym gwałtom, tak skutecznie: iż o godzinie 10tey spokoyność znowu przywrócona została; i woysko użyte na ten koniec, działając na wszystkich punktach z przytomnością i umiarkowaniem, jeszcze przed nadeyściem północy, mogło bydź odwołane. — Szczęściem przy całym tym wypadku, niedoznał nikt znacznego skaleczenia; godne są oraz wspomnienia, gotowość i gorliwość, z jaką obywatele i kompanije strzelców mieyskich, należeli do przywrócenia porządku. — Sprawcy główni tego zamachu, równie jak ich wspólnicy, zaraz uwięzieni zostali, i oczekują na wymiar zasłużoney kary.

Metz 13 *września.* — Władze pruskie, urządziły na granicach tuteyszych stanowiska obserwacyjne, z rozkazem donoszenia o

wszystkiem, coby się we Francyi wydarzyć mogło.

Paryż 20 *września.* — Podług niewątpliwych wiadomości, jenerał Athalin, nadzwyczayny poseł francuski, otrzymał dnia 14 b. m. pierwsze u N. Cesarza Wszech Rossyi posłuchanie, a następnie i drugie. — Chwilowy zakaz wpuszczenia francuzów do państw rossyjskich odwołany już został. — Postanowienie królewskie w dzisieyszym ogłoszone *Monitorze*, powołuje 40,000 popisowych z oddziału za rok 1829 do czynney służby. — Hrabia Paez jako nadzwyczayny poseł hiszpański, przybył tu dziś z Madrytu, z aktem uznania, Ludwika Filipa Igo królem Francuzów. — Zaraz po odebraniu tey depeszy, hrabia Ofalia zostający tu w ciągłem poselstwie ze strony dworu madryckiego, miał narady z posłami obcych mocarstw a mianowicie z neapolitańskim i szwedzkim. — Nadeszła tu wczoray telegraficzna depesza z doniesieniem, że admirał Dupérre z częścią flotty francuzkiey z przed Algieru, zawinął do Tulonu. — Młody xiążę Moskwy, otrzymał już posłuchanie u króla szwedzkiego, jako poseł króla Ludwika Filipa I. przybyły tam z doniesieniem o jego na tron wstąpieniu.

P. Marmier, którego rząd wysłał w takiémże poselsswie do różnych dworów w Niemczech, jest równie wszędzie dobrze przyjęty. W Miunich zebrani officerowie bawarscy, należący w r. 1814 do oblężenia Hunningi, którey on był dowodzcą, i tak walecznie jey bronił; — dali dla niego świetną ucztę.

Haga 18 *września.* — Rozeszła się tu wiadomość niezawodna, że woysko edebrało rozkaz udania się do Bruxelli, dla przywrócenia tam spokoyności. (*Patrz niżey z Antwerpii*). — Seym nadzwyczayny ciągnie daley obradowania swoie. — Miasta Namur i Menin, od dnia 17 b. m. ogłoszone są za będące w stanie oblężenia. — Dowodzca wojenny w pierwszém, wydał zaraz stósowną odezwę; — wszelkie rozumowania o wyniknąć mogących wypadkach politycznych wewnątrz kraiu, zostały tam przez władze woyskowe zakazane, drukarnia tamteyszey gazety, osadzona iest żandarmami.

Bruxella 20 *września.* — Wielka tu niespokoyność panuje. Dnia 19 nastąpiły znowu tłumne zbiegowiska ludu na wielkim rynku. Żądano gwałtem broni, celem udania się do Viloorde, jakoż liczne oddziały zbroyne, poszły w drogę ku temu mieyscu. Kommissya bezpieczeństwa zganiła mocno ten postępek w wydaney odezwie do ludu.— Pismo to jeszcze gorsze sprawiło rozjątrzenie, i wrzawa trwała do północy.— Dziś uderzono tu na gwałt.—Buntownicy opanowali różne stanowiska gwardyi narodowey i rozbroili. — Liczne tłumy zbroyne gotują się w drogę do Viloorde. — Bębnienie na gwałt trwa ciągle.

Antwerpia 21 *września.* — "Jego Królewiczowska mość xiążę Frederyk Niderlandzki, wydał ztąd dziś odezwę do mieszkańców Bruxelli, w którey uwiadamia ich: 1. że woysko narodowe odebrało rozkaz zaięcia niezwłocznie tey stolicy; 2. że władze kraiowe czuwać maią nad usunięciem wszelkich przeszkód temu postanowieniu; 3. że wszelkie stanowiska w Bruxelli, maią bydź natychmiast rzeczonemu woysku oddane; 4. osoby uzbrojone, niebędąc stałemi miasta mieszkańcami, maią natychmiast złożyć broń i udać się do domów; 5. barwa odróżniaiąca milicyą mieyską od liniiowych połków, ma bydź natychmiast odiętą, i t. d. — Gdy krok ten, ma iedynie na celu przywrócenie spokoyności publiczney, polecone przeto iest woysku, zachowanie nayściśleyszey karności.,,— Miasto Antwerpia ma bydź na przyszłość ogłoszone stolicą królewską Niderlandów.

Londyn 21 *września.* — Xiążę Brunświcki nieznalazł dobrego przyjęcia w Brighthon, i powrócił do miasta. J. Królewska Mość odmówił przez P. Taylor widzenia się z xiążęciem jako król W. Brytanii, i tylko jako prywatny, oświadczył się gotowym przyjąć go. — W Lizbonie zaszły groźne rozruchy. Wielu szewców i cyrulików, mianych za członków buntowniczego klubu, uwięziono. — W ogólności doniesienia Hiszpanii i Portugalii, są bardzo zatrważające.

Poznan 25 *września.* — Wyszła tu odezwa do mieszkańców z uwiadomieniem: że wszelkie pogłoski rozsiewane o mogących wydarzyć się rozruchach w tey krainie, która naywiększey używa spokoyności; jako zupełnie fałszywe, nikogo zatrważać niepowinny.

DONIESIENIE.